

Základní informace

Chattušaš byl na Seznam světového dědictví UNESCO zapsán v roce 1986 a nese jméno svého zakladatele, krále Chattušiliho (kolem roku 1600 př. n. l.). Vesnice Bogazköy, v jejímž sousedství se Chattušaš nachází, leží zhruba 150 km východně od Ankarý ve střední Anatólíi. Je dosažitelná autem nebo pravidelnou autobusovou linkou. Ve vesnici je řada penzionů i několik malých kempů. V archeologickém areálu bývalého hlavního města Chetitcké říše je úzká asfaltová cesta, která vede od jednoho významného bodu k druhému. U každého je informační tabule s tureckým, anglickým a německým textem. Areál je rozsáhlý a jezdí se zde autem. U vjezdu se platí vstupné, lidem se tu nabízí průvodci, kteří se vehementně snaží vzbudit dojem, že bez jejich služeb je prohlídka nemožná. Domluvit si cenu předem.

Krajina nedaleko turecké vesničky Bogazköy není na první pohled ničím výjimečná a téměř nic nenaznačuje, proč bylo právě toto místo zapsáno na seznam UNESCO.

Nejdříve to dokonce vypadá, že zdejší končiny zcela ovládli pouze výrobci a prodavači upomínkových předmětů. Vymodelují sošku z hlíny, usuší ji a pak začerní v kouři na ohýnku ze suchého bodláku. Potom přeleští povrch hadříkem, kapesním nožem vyškrábou patřičný ornament, znovu začerní v kouři a pak zase leští. Výsledek není špatný, ale tomu, co v těchto místech vyráběli hrnčíři před přibližně 3500 lety, se to nevyrovná.

Chetitckými rytóny ve tvaru býka se dnes pyšní ankarské muzeum, nalezeny však byly právě zde.

Stálo tu hlavní město Chetitcké říše nazvané Chattušaš. V době největšího rozmachu v období mezi čtrnáctým a třináctým stoletím před naším letopočtem mělo rozlohu 170 hektarů, bylo

Snímky: Lumír Pecold

Lvi brána – asi 1600 let před naším letopočtem

2 kilometry dlouhé a 1,4 kilometru široké.

Místo objevil Francouz Texier už v roce 1834, ale největší vědecký úspěch tady slavila Německá orientální společnost v roce 1906. To se její expedici podařilo odkrýt nejen trosky celého starověkého města, ale také archív s tisíci hlíněnými tabulkami popsanými klínovým písmem. Některé z tabulek byly psány babylónsky a z těch bylo zřejmé, že expedice objevila hlavní město dávno zapomenuté a ztracené Chetitcké říše. Byl to převratný nález, vždyť chetitcké království upadlo v takové zapomnění, že ani

Chetitcký rytón ve tvaru býka

bible o něm nezaznamenala víc než pár zmatených slov. Přesto ale tabulky přinesly Němcům spíše zklamání. Většina z nich byla totiž popsána úhledným a snadno čitelným klínopisem, ale v neznámé a naprosto nesrozumitelné řeči – v chetitštině.

Až v roce 1913 se tabulky podařilo rozluštit Bedřichovi Hroznému, rodákovi z Lysé nad Labem. Během dvaceti měsíců zjistil význam mnoha slov, položil základy mluvnice a dokázal, že chetitština patří do skupiny indoevropských jazyků. O Bedřichu Hrozném dnes v Turecku nenajdete ani zmínku, ale jen díky jemu například víme, že na jedné tabulce je přátelský dopis od egyptské královny Neptery, jež byla ženou Ramsese II., pro chetitckou královnu Pudyhepu, ženu krále Chattušili III. Dopis je důkazem blízkého vztahu obou národů a není pochyb, že Chetitcká říše byla rovnocenným partnerem silného egyptského státu i mocné Babylonie.

Celé město bylo obehnané mohutným obranným valem a hradbami. Dochoval se

250 metrů dlouhý a v základech 80 metrů široký uměle navržený obranný val, který tvoří jižní cíp opevnění ze 13. století před naším letopočtem. Na jeho vrcholu jsou ještě vztyčeny mohutné hradby, přerušované nepravidelně věžemi a branami.

Val protíná 70 metrů dlouhý tunel, který sloužil pravděpodobně jako tajný vchod anebo chodba, kudy mohli obránci města vést nenadálý výpad na nepřítele.

Samotné kamenné hradby dlouhé asi šest kilometrů otvíraly brány do všech světových stran. Západní bráně se říká Lvi brána. Po stranách stály dvě věže. Na obou stranách vnějších vstupů byli vytesáni dva lvi, kteří měli město chránit před nepřítelem.

Podobně byly postaveny i další brány a opevnění z ohromných balvanů. To vše pro případ, že mocná Bohyně slunce a samotný Bůh bouře, kteří měli ve městě Velký chrám, potřebovali při ochraně města pomoc chetitckých bojovníků. ●

Lumír Pecold